

Handläggare:
Pär Dahlqvist
08 508 18 118

Till
Farsta stadsdelsnämnd
2014-06-12

Årsrapport 2013 Farsta stadsdelsnämnd

Yttrande över Stadsrevisionens rapport

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som yttrande över Stadsrevisionens årsrapport 2013 Farsta stadsdelsnämnd.

Steinunn Å Håkansson
stadsdelsdirektör

Pär Dahlqvist
avdelningschef

Sammanfattning

Stadsrevisionen har granskat Farsta stadsdelsnämnds verksamhet 2013 och bedömer sammantaget att nämnden i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Den interna kontroll har varit tillräcklig och bokslut och räkenskaper är i allt väsentligt rättvisande.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för ekonomi, stadsmiljö och strategi i samråd med övriga avdelningar.

Bakgrund

Stadsrevisionen har granskat verksamheten inom Farsta stadsdelsnämnd 2013 och överlämnat en årsrapport.

Granskningen omfattar följande områden:

- Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi
- Intern kontroll
- Bokslut och räkenskaper

Dessutom har ett antal fördjupade granskningar genomförts.

Nämnden ska lämna ett yttrande över årsrapporten senast 30 juni 2014.

I det följande redovisas rapporten per rubrik, med revisionens bedömning och förvaltningens synpunkter.

Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi

Sammantaget bedöms att Farsta stadsdelsnämnd i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Bedömningen grundas på granskning av budgethållning och verksamhetsberättelse samt de övriga granskningar som revisionen har genomfört under året.

Ekonomiskt resultat

Nämndens utfall, efter resultatöverföringar, avviker med 0,6 miljoner kronor från budgeten. Utfallet visar att budgethållningen har varit tillräcklig.

De största avvikelserna finns inom verksamhetsområdena äldreomsorg (-15,1 miljoner kronor) och ekonomiskt bistånd (+9,4 miljoner kronor).

Förvaltningens kommentarer och åtgärder

Förvaltningen fortsätter att aktivt arbeta för att få budget i balans inom äldreomsorgen, som även 2014 prognostiserar en negativ budgetavvikelse.

Verksamhetens resultat

Revisionskontoret bedömer att nämndens resultat för 2013 i allt väsentligt är förenligt med de mål som fullmäktige fastställt. Bedömningen grundas på en granskning av verksamhetsberättelsen och de granskningar som kontoret har genomfört under året.

Samtliga mål och uppdrag har avrapporterats i verksamhetsberättelsen. Avvikelser har analyserats och kommenterats. Verksamhetsberättelsen ger i allt väsentligt en rättvisande bild av det verksamhetsmässiga resultatet.

Nämnden har bidragit till att uppnå kommunfullmäktiges inriktningsmål. Alla de av kommunfullmäktige fastställda verksamhetsmålen har uppnåtts.

Inspektioner från stadens inspektörer

Förskoleinspektörerna har inspekterat förskolan Lilla skogen. Inspektörerna bedömer bland annat att de pedagogiska miljöerna bör utvecklas för att stödja ett utforskande och temainriktat arbetssätt.

Förvaltningens kommentarer och åtgärder

Förskolan Lilla skogen var relativt nyöppnad vid inspektionen och förvaltningen har förståelse för inspektörernas kritik. Inomhusmiljön har setts över och kompletterande inköp av utrustning och material har gjorts som svarar mot läroplanens intentioner om att erbjuda barnen möjligheter till utforskande.

Ej verkställda domar

Av de 330 nämndbeslut inom socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) som överklagats till förvaltningsrätten har 24 domar meddelats som helt gått emot nämndens beslut och 14 som delvis har gått emot nämndens beslut. De domar som gäller SoL har verkställts, medan en dom som gäller LSS inte är verkställd.

Förvaltningens kommentarer och åtgärder

Det saknas tillräckligt med gruppbestäder. Dock kommer de närmaste åren ett antal gruppbestäder att byggas såväl i staden som i Farsta. I de fall då beslut om gruppbestad inte kan

verkställas försöker förvaltningen finna tillfälliga lösningar i avvaktan på ett varaktigt gruppboende.

Anmälningar enligt lex Maria och lex Sarah

Stadsdelsnämnden ska, i egenskap av utförare av social omsorg, anmäla allvarliga missförhållanden och påtagliga risker för allvarliga missförhållanden enligt lex Sarah till tillsynsmyndigheten, Inspektionen för vård och omsorg. Vidare finns en skyldighet att anmäla vårdskada eller risk för allvarlig vårdskada enligt lex Maria inom den hälso- och sjukvård som stadsdelsnämnden ansvarar för.

Nämnden har inte gjort några anmälningar enligt lex Maria under året. Alla verksamheter är informerade om att lex Sarah gäller för hela socialtjänsten och stöd och service till personer med funktionsnedsättning. Från egna verksamheter har inkommit elva lex Sarahrapporter, varav fem gällde äldreomsorg, fem funktionsnedsättning och en individ- och familjeomsorg. Från privata utförare har inkommit två rapporter.

Förvaltningens kommentarer och åtgärder

Inom ramen för det arbete som nämnden inlett att skapa ett heltäckande ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete ingår att se över rutinerna för handläggning och dokumentation enligt lex Sarah.

Stadens ramöppettider för förskolan och möjlighet till omsorg utanför ramtiden

En granskning har genomförts för att bedöma om nämnden efterlever fullmäktiges beslut i budget 2013 om att löpande kontrollera att förskolornas ramöppettider följs, och att föräldrar får god information om ramöppettid och om möjlighet till barnomsorg utanför ramtiden.

Granskningen visar att nämnden inte gör löpande kontroller av öppettiderna. Information om ramöppettid finns på stadens hemsida, och föräldrarna får muntlig information då barnen börjar på förskolan, medan information om möjligheten till omsorg på obekvämlig arbetstid (kvällar, nätter och helger) ges muntligt vid förfrågan. Ansökningar om omsorg på ob-tid prövas enligt stadens kriterier, men dokumenterad handlägningsrutin saknas.

Den sammantagna bedömningen är att nämnden inte helt uppfyller fullmäktiges beslut. Nämnden rekommenderas att rutinmässigt begära uppgift från förskolorna om deras öppettider och även stickprovsmässigt tillfråga vårdnadshavarna om öppettiderna motsvarar deras behov. Nämnden bör tillhandahålla skriftlig information om möjlighet till omsorg på ob-tid. För handläggningen av ansökningar på ob-tid anser revisionskontoret att det bör upprättas stadsgemensamma riktlinjer.

Förvaltningens kommentarer och åtgärder

Samtliga kommunala förskolor i Farsta har öppettider som följer ramöppettiderna, vilket förklarar varför förvaltningen inte genomför löpande kontroller. I praktiken är föräldrar i Farsta garanter för att förskolorna följer stadens regelverk för öppettider eftersom många har behov av att kunna lämna tidigt och/eller hämta sent. Förvaltningen föreslår att staden tar ett gemensamt grepp om kravet på uppföljning och följer upp frågeställningen i den gemensamma förskoleundersökningen.

Omedelbart efter revisorernas besök såg förvaltningen över organisationen för omsorg på obekvämt arbetstid. Nya riktlinjer och ansökningsblanketter togs fram. För att säkra omsorgskvaliteten för de barn som behöver omsorg på obekvämt arbetstid öppnades en ny förskola i april i år. Från och med hösten kommer de familjer som har behov av omsorg på obekvämt arbetstid att hänvisas till den förskolan, Paletten, och barnen får tillgång till en förskola som är öppen dygnet runt när familjen har behov.

Förvaltningen har tagit fram ett informationsbrev om vilka kriterier som ska vara uppfyllda för att beviljas barnomsorg på obekvämt arbetstid.

För att säkra att alla berörda och intresserade får information om att förskolorna följer stadens ramöppettider och om möjligheten att få omsorg på obekvämt arbetstid bifogar förvaltningen i fortsättningen ett informationsbrev om detta i samband med erbjudande om plats i kommunala förskolor. Informationstexten finns även på Farstas kommunala förskolors presentationsavsnitt på stadens hemsida, Jämför Service.

Ensamkommande flyktingbarn

Revisionskontoret har genomfört en granskning med syfte att bedöma om stödet till och samverkan kring ensamkommande

flyktingbarn fungerar på ett tillfredsställande sätt. Granskningen har avgränsats till målgruppen asylsökande ensamkommande barn och unga som fått anvisning från Migrationsverket. Den har omfattat arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, överförmyndarnämnden samt stadsdelsnämnderna Farsta och Spånga-Tensta.

Granskningen visar att kommunikationen och samverkan mellan stadsdelsnämnden och överförmyndarnämnden bör förbättras. Den visar också att stadsdelsnämndens och boendenas samverkan med landstinget i vissa fall inte fungerar på ett tillfredsställande sätt. Det finns behov av att utveckla samverkan och att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan landstinget och Stockholms stad.

Tillsättningen av särskild förordnad vårdnadshavare sker inte i enlighet med lagstiftningen. Det sker uppföljningar på individnivå, där BBIC utgör ett viktigt stöd, och det pågår ett arbete med att skapa ett system för uppföljning av gruppen som helhet. Sammanfattningsvis har granskningen visat att det finns brister i samverkan som kan påverka stödet till ensamkommande flyktingbarn.

Nämnden rekommenderas att utveckla samverkan med överförmyndarnämnden så att roller och ansvar är tydliga, detta för att säkerställa ett bra samarbete mellan den gode mannen och socialtjänsten. Nämnden rekommenderas också besvara överförmyndarnämndens skrivelser om när det finns förutsättningar att söka särskilt förordnad vårdnadshavare. Nämnden bör säkerställa att tillsättningen av särskilt förordnad vårdnadshavare sker i enlighet med lagstiftningen. Nämnden bör även fortsätta arbetet med att utveckla uppföljningarna för gruppen som helhet, för att få en helhetssyn, med information om de ensamkommande barn och unga som nämnden ansvarar för.

Förvaltningens kommentarer och åtgärder

Överförmyndarnämnden deltar sedan slutet av förra året i det stadsövergripande nätverket för handläggare som arbetar med ensamkommande flyktingbarn. Syftet är bland annat att klargöra roller och ansvar.

Sedan oktober förra året har förvaltningen en rutin för att besvara överförmyndarnämndens skrivelser om att det finns förutsättningar att tillsätta särskilt förordnad vårdnadshavare.

Förvaltningen har kartlagt antalet aktuella ensamkommande flyktingbarn upp till 17 år som har uppehållstillstånd. Nästa steg är att mer systematiskt och övergripande kontrollera om god man för respektive barn vill bli särskilt förordnad vårdnadshavare, och om hen är lämplig. När det inte finns någon kandidat till uppdraget meddelas överförmyndarnämnden, som kan bistå med rekrytering. Även våra egna möjligheter att rekrytera kommer att undersökas. Dokumentationen i handläggningsprocessen säkerställer att handläggningen har gått rätt till.

Arbetet med att få fram fakta om gruppen som helhet, på aggregerad nivå, kommer att fortsätta. Ett dokumentationsverktyg för en systematisk insamling av data är under utveckling vid enheten för barn och unga och verktyget kommer att vara till god hjälp.

Intern kontroll

Budget- och skuldrådgivning

En granskning har genomförts för att bedöma om nämndens budget- och skuldrådgivning bedrivs effektivt och ändamålsenligt utifrån stadens riktlinjer och fullmäktiges intentioner samt om samverkan med försörjningsstödet är ändamålsenlig.

Granskningen visar att nämnden har förändrat sitt arbetssätt genom att det nu finns en öppen mottagning med drop-in-verksamhet. Detta har inneburit att alla, inklusive barnfamiljer, i stort sett omgående får ett personligt möte.

Den sammantagna bedömningen är att nämnden arbetar utifrån stadens riktlinjer för budget- och skuldrådgivning och följer fullmäktiges intentioner. Nämnden bör dock utveckla och inventera behovet av sitt förebyggande arbete avseende överskuldsättning hos särskilda riskgrupper, som exempelvis ungdomar, låginkomsttagare och ensamstående föräldrar.

Förvaltningens kommentarer och åtgärder

Förvaltningens olika enheter som kommer i kontakt med riskgrupperna ska särskilt uppmärksamma problem med överskuldsättning och erbjuda stöd och förmedla kontakt med budget- och skuldrådgivaren.

Lönehantering

Granskning har genomförts med fokus på att det finns rutiner för löpande uppföljning och avstämning av löneutbetalningar, samt nyckelkontroller i enlighet med fastställd rutinbeskrivning.

Den interna kontrollen är i allt väsentligt tillräcklig, men en intern rutin bör utarbetas som bland annat anger vilka kontroller som ska genomföras månatligen och hur genomförda kontroller ska dokumenteras.

Förvaltningens kommentarer och åtgärder

En rutin är framtagen och finns dokumenterad i ekonomi-handboken under attestinstruktion.

Risikanalys och internkontrollplan

Granskningen har begränsats till de delar som avser säkerhet i system och rutiner inom de personal- och ekonomiadministrativa processerna. Den bedömde bland annat om system och rutiner i ovanstående processer har beaktats i nämndens riskanalys och internkontrollplan, om kontrollerna är tillräckliga och relevanta, samt om rapportering av brister genomförts enligt fastställd rutin. Förvaltningen genomför internrevision (enhetsbesök) där vissa av de processer som riskbedömts följs upp. Vidare följs vissa processer upp löpande, varför vissa riskbedömda processer inte ingår i internkontrollplanen.

Nämndens arbete med riskanalys och internkontrollplan är tillräckligt, men ett utvecklingsområde är att tydliggöra kopplingen mellan gjord riskbedömning och hur riskerna följs upp, dels löpande vid enhetsbesök, dels enligt internkontrollplanen.

Förvaltningens kommentarer och åtgärder

Internkontrollplanen kommer att uppdateras utifrån den riskanalys som görs i stadens integrerade ledningssystem, ILS. Den omarbetade planen används vid besök på enheterna i år. Även ledningen kommer att engageras mer i arbetet.

Enskildas medel

En granskning har genomförts för att bedöma om nämnden har ändamålsenliga regler och rutiner för hantering av enskildas medel och om den interna kontrollen är tillräcklig. Verifiering av att tillämpningen överensstämmer med gällande regler och

rutiner har skett vid två enheter. Granskningen visar bland annat att det finns centrala och lokala regler men att det saknas information om hur bankkort ska hanteras och förvaras. Det finns rutiner för löpande uppföljning och kontroller av kassor, kvitton och redovisning men ett antal brister i redovisningen har noterats vid båda enheterna.

Den sammantagna bedömningen är att det i huvudsak finns ändamålsenliga regler för hanteringen av enskildas medel men att den interna kontrollen inte i alla delar är tillräcklig. För att stärka detta rekommenderas nämnden se till att den centrala rutinbeskrivningen uppdateras avseende hantering av bankkort och datering samt att rutinbeskrivningen följs på alla enheter.

Förvaltningens kommentarer och åtgärder

Rutinen kommer att uppdateras och följas upp på samtliga enheter som omfattas av rutinen.

Interna och externa projektmedel för särskilda insatser/ utvecklingsområden

En granskning har genomförts för att bedöma om den interna kontrollen avseende styrning och uppföljning av projekt är tillräcklig och om redovisningen ger en rättvisande bild av resultat och ställning. Granskningen har genomförts genom verifiering av redovisning och rutiner för ett urval av projekt.

I huvudsak har nämnden tillfredsställande rutiner för detta. Internt ställs dock inga krav på dokumentation, redovisning, uppföljning och kontroll avseende verksamhet som bedrivs i projekt. Projektkod sätts inte alltid upp direkt när projektmedel beviljats.

Den sammantagna bedömningen är att den interna kontrollen i huvudsak är tillräcklig. Det har inte framkommit något som tyder på att redovisningen inte i allt väsentligt ger en rättvisande bild av resultat och ställning. Nämnden rekommenderas att fastställa en lägsta nivå avseende krav på dokumentation, redovisning, uppföljning och kontroll avseende verksamhet som bedrivs i projekt och säkerställa att projektkod sätts upp direkt.

Förvaltningens kommentarer och åtgärder

Projektkod sätts upp för samtliga externt finansierade projekt efter inkommet projektförfinansieringsbeslut. För internt

finansierade projekt används aktivitetskod för uppföljning. Den årliga redovisningen till nämnden av samtliga projekt uteblev 2013 men kommer att återupptas i år.

Nämndens systematiska arbetsmiljöarbete

En granskning har genomförts av om nämnden bedriver ett tillfredsställande arbetsmiljöarbete utifrån arbetsmiljölagen och stadens mål för arbetsmiljö och riktlinjer. Nämndens ansvar innebär att arbetsgivaren ska undersöka, genomföra och följa upp verksamheten på ett sådant sätt att ohälsa och olycksfall i arbetet förebyggs och att en tillfredsställande arbetsmiljö uppnås i den ordinarie verksamheten. Granskningen har avgränsats till arbetsmiljöarbetet inom myndighetsutövning för personer med funktionsnedsättning och socialtjänsten.

Den sammantagna bedömningen är att nämnden har förutsättningar att bedriva ett bra arbetsmiljöarbete men att vissa områden behöver utvecklas. Det gäller framför allt uppföljning och analys samt kontroll av att nämndens arbetsmiljörutiner följs och implementeringen av incidentrapporteringen.

Nämnden rekommenderas också att upprätta en övergripande utbildningsplan för arbetsmiljöområdet och att tydligare lyfta fram arbetsmiljöfrågor i introduktionsutbildningen av nyanställda. Vidare bör nämnden säkerställa att Arbetsmiljöverkets tillsyner diarieförs och att blanketterna för fördelning av arbetsmiljöuppgifter förvaras på ett betryggande sätt, till exempel i personalakterna.

Förvaltningens kommentarer och åtgärder

Under året kommer en övergripande uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet att genomföras och då påminns cheferna om rutiner kring Arbetsmiljöverkets tillsyner och hanteringen av arbetsmiljöuppgifter. Förvaltningens samtliga chefer är diplomerade i arbetsmiljöfrågor, och nyanställda chefer och nya skyddsombud kommer att erbjudas utbildning så snart det finns underlag. Efter uppföljningen av det systematiska arbetsmiljöarbetet kommer en plan att utarbetas med utgångspunkt från resultatet.

Känslig information i ekonomisystemet

En granskning har genomförts av om nämndens rutiner för kontroll och uppföljning av känslig information i ekonomi-

systemet är tillräcklig. Granskningen har avgränsats till leverantörsfakturor och ett större stickprov har genomförts för att identifiera leverantörer vars fakturor kan innehålla känslig information.

Granskningen visar att det förekommer känslig information i exempelvis vårdfakturor. Nuvarande rutin för att säkerställa att sådan information inte förekommer fungerar inte. Den interna kontrollen av hanteringen av känslig information i ekonomisystemet är inte tillräcklig. Nämnden rekommenderas att införa en rutin som säkerställer att känslig information inte förekommer i systemet.

Förvaltningens kommentarer och åtgärder

De enheter som använder sig av Paraplysystemet ser över sina rutiner och ger vid behov möjlighet till kompetenshöjning för handläggarna gällande rutinhantering av känslig information som rör vårdfakturor.

Den nuvarande rutinen kommer att uppdateras och kommuniceras till berörda enheter. Stickprovskontroller kommer att genomföras för att se till att rutinen efterlevs.

Avvikelsehantering inom socialtjänsten

Avvikelsehanteringen inom den sociala barn- och ungdomsvården har granskats för att bedöma om verksamheten har ett fungerande system för att identifiera och åtgärda brister som kan leda till att barn och ungdomar drabbas av missförhållanden.

Sammanfattningsvis bedömer Stadsrevisionen att nämnden ännu inte har ett sammanhållet system för denna avvikelsehantering. Dock finns en medvetenhet om vilka krav som ställs och arbete pågår med att kartlägga de lokala processer och rutiner som behövs för att säkra verksamhetens kvalitet.

Granskningen visar att nämnderna har fastställt lokala riktlinjer för rapportering enligt lex Sarah och rutiner för synpunkts- och klagomålshantering. Det framgår dock inte hur det som rapporteras tas om hand av verksamheten i förebyggande syfte och i arbetet med att utveckla kvaliteten. Detta bör tydligare integreras i nämndernas system för avvikelsehantering.

Det förekommer avvikelser i handlägningsprocessen som avviker från kraven i lagar och förordningar och som inte har hanterats på ett systematiskt sätt, till exempel vad avser utrednings- och placeringstider. Det är väsentligt att nämnden tar ställning till hur denna typ av avvikelser ska samlas upp, omhändertas och tas tillvara i det förebyggande arbetet. För att avvikelshantering ska kunna bli ett verktyg i medarbetarnas arbete med att hitta kvalitetsbrister är det angeläget att begreppet avvikelse tolkas på ett enhetligt sätt.

I genomförda intervjuer anges att riskanalyserna är ett utvecklingsområde. Nämnden behöver därför bli bättre på att löpande identifiera och hantera risker för att kunna förbygga missförhållanden.

Egenkontrollen är en väsentlig del i arbetet med att tydliggöra och åtgärda avvikelser. Granskningen visar att nämndernas egenkontroll är ett eftersatt område, men också att det centrala stödet till stadsdelsnämndernas uppföljning har varit marginellt.

I granskningen har även noterats att Farsta ännu inte har fastställt ett övergripande ledningssystem för kvalitetsarbetet i enlighet med Socialstyrelsens föreskrifter. Mot bakgrund av att kravet på ett sådant system började gälla den 1 januari 2012 är det angeläget att stadsdelsnämnden påskyndar sitt arbete.

Förvaltningens kommentarer och åtgärder

Förvaltningen har inlett ett arbete som kommer att pågå under hela 2014 för att utveckla ett ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete i enlighet med Socialstyrelsens föreskrifter. Arbetet leds av en projektledare på heltid. Bland annat kommer barn- och ungdomsprocessen att kartläggas, med särskild prioritering av processen som rör placeringar av barn och ungdomar i familjehem, hem för vård eller boende (HVB) och jourhem. Utifrån kartläggningen kommer en riskanalys att genomföras och rutiner och områden för egenkontroll att fastställas.

Avvikelsehanteringen kommer också att ses över för hela socialtjänsten. Nya rutiner för sammanställning av klagomål och synpunkter samt rapportering enligt lex Sarah är under utveckling. Rutinerna för lex Sarah kommer att presenteras för godkännande av nämnden under året.

De nya rutiner som tas fram för ledningssystemet för systematiskt kvalitetsarbete kommer att införas under 2014 i takt med att de färdigställs och godkänns av förvaltningsledningen. En viktig del av arbetet är att göra medarbetarna delaktiga i utvecklingen och kartläggningen av processer, krav och mål. Därför kommer det grundläggande arbetet att bedrivas genom workshops.

Bokslut och räkenskaper

Sammanfattningsvis bedöms att nämndens årsbokslut och räkenskaper i allt väsentligt är rättvisande samt följer gällande regler och redovisningssed. Underlagen till bokslutet är i god ordning och posterna är i huvudsak väl dokumenterade.

Uppföljning av tidigare års granskning

Tidigare års granskning av nämndens verksamhet har utmynnat i ett antal rekommendationer. Revisionskontoret gör årligen en uppföljning och bedömning av i vad mån nämnden har beaktat rekommendationerna.

Revisionskontorets uppföljning visar att nämnden i huvudsak har beaktat revisionens rekommendationer.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som yttrande över Stadsrevisionens årsrapport 2013 Farsta stadsdelsnämnd.

Bilaga

Stadsrevisionens årsrapport 2013 Farsta stadsdelsnämnd